

[Fjerde næstformand]

Valgt blev:

- 1 Karen Thurøe Hansen (KF)
- 2 Ikast (KF)
- 3 Iversen (KF)
- 4 Steenholdt (Grønl.)
- 5 Povl Brøndsted (V)
- 6 Ivar Hansen (V)
- 7 Birgith Mogensen (CD)
- 8 Kofod-Svendsen (KrF)
- 9 Søren Hansen (S)
- 10 Arne Jensen (S)
- 11 Søren B. Jørgensen (S)
- 12 Preben Lange (S)
- 13 Tove Lindbo Larsen (S)
- 14 Henning Nielsen (S)
- 15 Margrete Auken (SF)
- 16 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 17 Lone Dybkjær (RV)

Til stedfortrædere for:

- 1-4 Collet (KF)
Annelise Gotfredsen (KF)
Bo Kristensen (KF)
- 5-6 Fogh Rasmussen (V)
Tørnæs (V)
- 7 Brusvang (CD)
- 8 Inger Stilling Pedersen (KrF)
- 9-14 Hans Hækkerup (S)
Qvist Jørgensen (S)
- 15-16 Hanne Thanning Jacobsen (SF)
Albrechtsen (VS)
- 17 Dagmar Mørk Jensen (RV)

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 8:

*Forslag til lov om ændring af retsplejeloven.
(Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser).*

(Fremsat 2/10 85).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Torben Lund (S)

Så skal vi igen forhandle politiets eventuelle anvendelse af politiagenter. Vi står jo så med den vanskelige afvejning, som vi også havde i foråret, hvor vi på den ene side må tage hensyn til borgernes retssikkerhed. Vi

må ikke komme i en situation, hvor borgere, skal vi sige lokkes til at begå kriminalitet. På samme tid har vi et hensyn til politiets integritet: i hvilket omfang kan det overhovedet accepteres, at politiet deltager aktivt i et kriminelt hændelsesforløb? På den anden side står selvfølgelig et behov for og efter vores mening også et afgjort ønske om at give politiet nogle efterforskningsmetoder, som duer til at opklare den grove og organiserede kriminalitet. Det er bestemt en vanskelig afvejning.

Afvejningens resultat bør efter min mening blive, at vi må acceptere anvendelsen af politiagenter, men kun på nogle meget strenge betingelser, som skal fastlægges af folketingslovgivningen og altså fastlægges ved lov, og det er naturligvis af retssikkerhedsmæssige grunde.

Jeg mener, at lovforslaget meget godt angiver grænserne for, hvornår politiet kan anvende politiagenter. Der er angivet en nedre grænse, altså grænsen for, hvornår reglerne om agentvirksomhed overhovedet skal anvendes, og der er angivet en øvre grænse, provokationsgrænsen, altså grænsen for, hvor langt politiet kan gå i sin agentvirksomhed. Jeg synes egentlig, man rammer meget godt med lovforslagets formulering.

Jeg vil dog godt til overvejelse i retsudvalget allerede her sige, at vi jo har et meget vidt forsøgsbegreb efter den danske straffelov, og det var måske værd at overveje, om ikke vi kunne afgrænse anvendelsen af politiagenter, sådan at de ikke kan sættes ind på et nok så fjernt forsøgstidspunkt, et nok så tidligt forsøgstidspunkt, men først på det tidspunkt, hvor det må være meget klart, meget tydeligt, at et forsøg er iværksat. Jo tidligere i forsøgsforløbet agenter sættes ind, jo større vil risikoen naturligvis være for, at politiets medvirken kommer til at virke som en slags katalysator for hele hændelsesforløbet. Jeg tror, det bliver teknisk meget vanskeligt, men jeg mener i hvert fald, vi bør afprøve i udvalget, om ikke det er muligt at finde en indsnævring af tidsperioden, en indsnævring af forsøgsbegrebet i denne sammenhæng.

Til gengæld vil jeg godt sige, at det for os er uacceptabelt, når der i det lovforslag, justitsministeren har lagt frem, ikke er stillet et kriminalitetskrav. Det må være helt oplagt, at agentanvendelse alene kan ske, når der er tale om meget grov kriminalitet. Det kan vi

[Torben Lund]

angive ved en strafferammebestemmelse i loven, det ville nok være det nemmeste, men vi kunne måske også diskutere, om det er muligt positivt at opregne lovovertrædelser, som politiagentvirksomheden skal være beregnet for. Det synes jeg vi må diskutere videre i retsudvalget.

Jeg synes også, vi i udvalget skulle undersøge, om ikke man kunne gennemføre en forudgående domstolskontrol. Det kan man nok ikke med hele forløbet i agentvirksomheden, men der er i hvert tilfælde to punkter, hvor vi kunne gennemføre en forudgående kontrol. Det er med hensyn til betingelsen om, at der skal foreligge en særligt bestyrket mistanke, altså mistankekravet. Det kunne vel godt kontrolleres forudgående. Jeg synes også, at man fra rettens side forudgående kunne kontrollere, om den kriminalitet, som politiets materiale peger på, nu også opfylder det kriminalitetskrav, vi nu får indføjet i loven. På de to områder mener jeg bestemt at en forudgående domstolskontrol kunne blive aktuel.

Jeg ved godt, at en indvending vil være, at det er der ikke tid til. Men vi må sige, at vi må have en bestemmelse, der svarer til den, vi vedtog i forbindelse med aflytningssagerne, sådan at hvis formålet vil forspildes, såfremt man afventer en retslig kendelse, så må politiet selv foretage efterforskningskridtet, og det må så efterkontrolleres af retten.

En sådan forudgående domstolskontrol skal ikke træde i stedet for den efterfølgende kontrol, men den efterfølgende kontrol skal efter min opfattelse bibeholdes i fuldt omfang.

Endelig skal jeg sige med hensyn til anvendelsen af privatpersoner som agenter, at det vil vi ikke acceptere fra den socialdemokratiske gruppes side. Vi er meget betænkelige ved en sådan ordning.

Vi er altså positive over for en lovregulering, men vi må have strammet lovens betingelser betydeligt op.

Hagen Hagensen (KF):

Mit partis ordfører, hr. Fischer, kan ikke være til stede her i salen i dag, og jeg skal på hans vegne og på min gruppes vegne gøre nogle bemærkninger. Det kan stort set være en henvisning til, hvad jeg sagde som ordfører, da forslaget første gang var fremsat her i tinget, og hvor vi behandlede det den 13.

februar i år. Jeg henviser til de bemærkninger, jeg gjorde – Folketingstidende sp. 5989 ff. – i den debat, der dengang var.

Der er ingen tvivl for os om, at den kriminalitet, vi nu kender, kræver, at der også kan sættes ind over for den på særlige måder. Vi har derfor været positive over for, at man i særlige tilfælde, hvor der var behov derfor, kunne gøre brug af det begreb, der hedder agent provocateur, men er naturligvis også ganske klar over den meget vanskelige afvejning, der skal foretages, fordi retssikkerheden stort set på alle måder skal være til stede.

Hr. Torben Lund nævnte borgernes retssikkerhed. Der er naturligvis også retssikkerheden for dem, der er ved at begå forbrydelser, og som kommer til at gøre det. Det er en afvejning, der naturligt kommer ind i billedet. Den er vanskelig, det være understreget, men lige så givet er det, at man må acceptere de særlige undersøgelsesmetoder, efterforskningsmetoder, med den forbrydelsesart og den forbrydelseskarakter, vi nu ser udfolde sig.

Så er spørgsmålet, hvordan man skal komme igennem med dette. Det kan kun glæde os, at hr. Torben Lund så positivt gik ind for den tankegang, at man under særlige forhold måtte kunne gøre brug af politiagenter, men han ville drøfte en række forhold nærmere under udvalgsarbejdet. Jeg kan ikke umiddelbart og helt følge ham i det, han sagde, men jeg synes, der er tegn på, at vi forholdsvis snart kan komme – håber jeg da – til vejs ende, netop fordi der viser sig at være bred forståelse – det må jeg mene at der er – for, at vi nu får klaret tingene af. At få efterforsket, at få opklaret forbrydelser, er meget, meget mere væsentligt, end at nogle senere hen bliver straffet for overtrædelserne. Vi skal prøve på at undgå, at der overhovedet begås lovovertrædelser.

Jeg er lidt betænkelig ved, lad mig sige det med det samme, en forudgående domstolskontrol. Jeg forstår meget vel hr. Torben Lunds bemærkninger om det ønskværdige heri, men hvornår skulle den egentlig foregå, og hvordan skulle det være? Jeg tror, det vil blive særdeles vanskeligt at gennemføre, men vi kan da drøfte forholdene. Vi er enige i, at der skal være en særligt bestyrket mistanke, for at man kan gøre brug af politiagenter, og vi kan da også overveje, om der skal stilles

[Hagen Hagensen]

ganske særlige krav med hensyn til arten af de kriminalitetsforhold, der skal kunne komme ind i dette billede.

Resten tror jeg jeg vil gemme til den udvalgsbehandling, den udvalgsdrøftelse, vi i sidste samling var godt i gang med, men hvor vi ikke nåede til vejs ende. Der synes nu at være tegn i sol og måne på, at det kan vi i år, og det skulle glæde mig af hensyn til retssikkerheden for alle, om vi kunne komme igennem her og nu.

Bjørn Elmquist (V):

Ved andenbehandlingen den 28. maj 1985 af et lovforslag fra justitsministeren, som omfattede det, lovforslag nr. L 8 i dag vedrører, og mange andre ting, udtrykte jeg ønsket om, at vi kunne få dette emne bragt på folketingets bord igen, selv om vi på det tidspunkt skilte det ud. Da det nu er tilfældet, skal jeg takke justitsministeren for, at det er sket.

Ligesom ved førstebehandlingen af det lovforslag, der omfattede også dette emne, i februar i år kan jeg i dag støtte lovforslaget. Det er jo en praksis, man har haft i nogen tid, at bruge politiagenter eller -provokatører, eller hvad vi nu skal kalde det. At have en sådan uhjemlet praksis er ikke lige sagen på et så alvorligt område som dette, så vi er i mit parti glade for, at der nu sker en kodificering, at vi får det skrevet ind i loven og tæt på det, som har været hidtidig praksis.

Ved førstebehandlingen i februar 1985 drøftede vi – nogle af os i hvert fald – om man eventuelt skulle prøve på at angive specielle former for forbrydelser, det skulle vedrøre. Jeg skal ikke stå og gentage de ting, men sige, at det er noget, vi må komme ind på under udvalgsarbejdet. Jeg håber, at vi kan få det klaret hurtigt, og jeg håber meget, at vi kan få et flertal for det i folketinget ved denne lejlighed.

Leif Hermann (SF):

Det forslag, vi har foran os her, har jo, som de tidligere ordførere har nævnt det, været til første behandling før, og det er en uændret genfremsættelse. Derfor skal jeg ikke sige så forfærdelig meget og gentage så forfærdelig mange af de argumenter, vi fra socialistisk folkepartis side brugte i februar måned i år til at afvise dette forslag med.

Det gør vi stadig. Det er en uændret genfremsættelse. Det er stadig væk således, at forslaget er upræcist. Det er stadig væk således, at man kan anonymisere politiagenter. Det er stadig væk således, at man kan give forsvaret tavshedspålæg, så det ikke har mulighed for at bruge det, forsvaret har erfaret om agentens virksomhed, i forbindelse med deres forsvar osv.

Derimod skal jeg forsøge at samle lidt op af den debat, der gud ske lov har været, siden forslaget blev udskilt fra de retsplejelovændringer, vi vedtog i foråret.

Forslaget har jo – og med god grund – været drøftet bl.a. i forbindelse med det problem, der er opstået, efter at højesteret har godkendt anonymisering af vidners identitet og forklaring. Strafferetsplejeudvalget har også peget på, at såfremt man var bekymret ved at lade politiagenten afhøre i retten, var der mulighed for anonymisering af den pågældendes forklaring.

Advokat Henrik Viltoft har i kriminalistisk instituts årsberetning for 1984 kritiseret forslaget. Advokat Thorkild Høyer har i Retfærd, nr. 28, kritiseret forslaget, og, hvad jeg senere skal vende tilbage til, afslutningsvis har tre retsformænd i vestre landsret i det nummer af Juristen, der netop er udkommet, kritiseret forslaget.

Siden da er der som led i denne debat dukket en lang række oplysninger op i den såkaldte M-sag, som man kan sammenholde med de spørgsmål, vi stillede justitsministeren i sidste samling for dog at få en eller anden form for konkret holdepunkt for, hvad disse regler i grunden omfattede, men som vi ikke kunne få nogen svar på.

For nylig har Ekstra Bladet offentliggjort passager fra noget af det materiale, som lå til grund for den berømte provokatørsag, og hvis det er standarden i narkosager, så er betænkighederne ved at give politiet så frie tøjler, som der her er tale om, yderligere forstærket.

Jeg har været inde på spørgsmålet om anonymisering af vidner, og jeg skal derfor nævne spørgsmålet om vidnepligt overhovedet for politiagenter.

Anklagemyndigheden har som politiets repræsentanter ikke ønsket vidnepligt, men det er nu, så vidt jeg kan forstå justitsministeren på et af de svar, vi har fået på spørgsmålene, blevet hovedreglen, at politiagenter-

[Leif Hermann]

ne skal føres som vidne i retten, og man har svækket mulighederne for vidnefritagelse, sådan som de er angivet i retsplejelovens § 171. Ikke desto mindre mener strafferetsplejeudvalget egentlig, at hovedreglen i praksis vil blive en anden, netop at agenten ikke vil blive ført som vidne.

Vi står altså over for en temmelig afgørende situation, hvor vi med god ret kan være i tvivl om, hvorvidt forbrydelsen faktisk var blevet gennemført, hvis ikke agenten var indtrådt, samtidig med at denne agent eventuelt ikke vil blive ført som vidne, altså en lang række forhold, der vil være af betydning for spørgsmålet om bevisførelsen og domfældelsen.

Og hvad er det så for noget, man nu vil anvende denne voldsomme udskridning i retssikkerheden til? Ja, det kan vi se i nogle af de svar, vi har fået fra justitsministeren. Det viser sig, at man ved agentindsættelse har taget 0,3 pct. af den samlede beslaglagte hashmængde, 1,5 pct. af den samlede beslaglagte heroinmængde og godt nok for kokains vedkommende $\frac{3}{4}$ af den samlede beslaglagte mængde, men det var også en overordentlig ekstraordinær situation. Lægger vi ønsket om denne udskridning på retssikkerhedsområdet sammen med anonymiseringen af vidner samt det forhold, at det er almindeligt kendt i forsvarerkredse, at beviskravene i narkotikasager er stærkt svækkede, så får vi en voldsom og betænkelig udskridning af retssikkerheden. Vi får faktisk to slags retssikkerhed: én slags, hvor vi ikke stiller særlig store krav, for personer, der er involveret i narkotikaforbrydelser, og en anden slags, hvor der stilles lidt andre krav, for personer, der er involveret i anden kriminalitet. Det er ikke et retssamfund værdigt.

Jeg skal slutte mit indlæg med at citere de tre retsformænds afslutning i Juristen, der netop er kommet (5. oktober 1985), hvor de siger, at

»muligheden for anonymisering af vidner, men også muligheden for anvendelse af agenter vil skabe en sådan afstand fra det retssamfund, som vi kan være bekendt, at der må siges fra. At give afkald på disse muligheder har naturligvis, som det flere gange er fremgået ..., sin pris, men den pris er beskeden sammenlignet med det brud på fundamentale retsplejemæssige principper, som

vil blive følgen, hvis anonymisering af vidner og agentanvendelse legaliseres.«

Det er tre retsformænd i vestre landsret, der ønsker et forbud.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Vi behandler her en genfremsættelse af den del af lovforslag nr. L 164, som ikke blev gennemført i sidste samling, nemlig anvendelsen af det, som kan kaldes politiprovokatorer. Jeg sagde sidste år, at vi var overordentlig betænkelige ved at indføre en lovfæstet adgang til at bruge politiprovokatorer, og at det kun er de allervorste tilfælde, der kan retfærdiggøre brugen af politiprovokatorer efter vores opfattelse, nemlig sager, der vedrører samfundets sikkerhed, statens sikkerhed.

Jeg tror, at vi ved at åbne for andre områder er inde på en glidebane, hvor det bliver meget svært at stoppe.

Vi havde jo noget af samme principielle diskussion, da vi i sidste samling gennemførte indgrebene i meddelelsesrettighederne eller -hemmelighederne, eller hvad man skal kalde det – altså telefonaflytningen. Der kunne vi dog sætte visse sikkerhedsventiler ind: der skulle en advokat til, men det er jo nok umuligt at gennemføre på dette område, at der skal en forudgående godkendelse til, og at der skal beskikkes en advokat. Man kunne nok frygte, at den, som man ville anvende politiprovokatorerne imod, på en eller anden måde i visse tilfælde i hvert fald fik nys om, hvad der skulle ske. Men så kunne man jo dog trøste sig med, at forbrydelsen ikke ville ske, selv om politiprovokatoren opfordrede til det.

Jeg ved ikke, om et flertal i folkettingen kan gå med til den affattelse, som justitsministeren har givet det her. Jeg minder om, at folketingets flertal dog i sidste samling satte flere spærreregler ind for anvendelsen af indgreb i meddelelseshemmeligheden, f.eks. den, at det skulle dreje sig om forbrydelser, der medførte en straf af mindst 6 år. Det står ikke her. Jeg håber i hvert fald, at noget sådant vil blive indsat i det, men selv i så tilfælde kan jeg ikke forestille mig, at det vil være rimeligt at lovfæste adgangen til at bruge politiprovokatorer. Jeg håber, at vi bliver enige om ikke at gøre det bortset fra sager, der drejer sig om statens sikkerhed.

Birgith Mogensen (CD):

CD synes, det er rigtigt, at dette område nu lovfæstes. Erfaringerne i de foregående år har vist os, at politiagenter og deres mere eller mindre provokerende efterforsknings- og opklaringsmetoder er nødvendige og meget tit giver de eftertragede resultater.

Det er en kendsgerning, at et ret stort antal grove narkotikaforbrydelser er blevet forebygget eller sagt på anden måde er blevet provokeret og taget i opløbet, inden den illegale hårde stofimport er nået ud i danske narkoforhandlerkredse. Indirekte er der ingen tvivl om, at meddelere og politiagenter har reddet mange narkomaners liv.

CD er tilfreds med justitsministerens forslag, men det bør ingen hemmelighed være, at en mindre gruppe CDere gerne havde accepteret et forslag, som var lidt mere restriktivt. På grund af faren for at blive udskældt for at ønske politistatsmetoder på dette område undlader vi at nævne dette ønske som et krav, ud fra deisen »man kan ikke få alt i denne verden«.

For os er det naturligt, at beslutning om brug af politiagenter kun træffes på chefplan, og forudsætningen er, at det drejer sig om opklaring af store og alvorlige forbrydelsesformer, der ikke lader sig udforske ved hjælp af politiets almindelige opklaringsbeføjelser. Jeg skal blot nævne de til dato klassiske eksempler såsom narko-, økonomi-, skatte- og valutaforbrydelser m.m.

Men jeg ønsker at understrege, at både national og international terror til en vis grad kan forebygges ved hjælp af et intenst politiagentarbejde. I det hele taget vil en politiagents job som regel gå over landegrænser. Derfor vil et samarbejde på tværs af grænser som regel være nødvendigt.

Dusører til mere eller mindre privatmeddelere må også accepteres. Disse personers tips vil tit være årsag til, at nævnte forbrydelser i det hele taget vil kunne oprævles og dermed kunne forebygges eller afløres. At et effektivt politiagentsystem vil virke præventivt, skal tilføjes for en fuldstændigheds skyld.

Af hensyn til retssikkerheden mener CD, at advokatbeskikkelse er på sin plads. Derimod mener vi, at meddelere, vidner og politiagenter kun bør indblandes anonymt i opklarings efterfølgende retssag. Vi må huske

på, at vi taler om professionel og/eller livsfarlig kriminalitet, og opklaringsmedvirkende personer må beskyttes så godt som muligt.

Det er også vigtigt, at de beskikkede advokater udvælges med omhu. Udsivning af væsentlige detaljer må forebygges bedst muligt. Desuden må tavshedspligten være obligatorisk.

Til slut noget rent personligt. Jeg har været vidne til flere narkomaners elendighed og død. »Dødens købmænd« har for let spil, såfremt politiagentsystemet ikke kan få lov til at forebygge og/eller hindre denne modbydelige form for kriminalitet. Terrorens ansigt har også vist sig i lille Danmark, og på det område vil politiagenter også kunne gavne borgerne.

Derfor håber jeg, at dette lovforslag vedtages med et stort flertal.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Det virker, som om fru Birgith Mogensen et øjeblik glemte, at hun befandt sig i et kapitalistisk samfund, hvor prisen bestemmes af udbud og efterspørgsel. Fru Birgith Mogensen er sikkert helt klar over, at dette, at politiprovokationer kan begrænse mængden af narkotika på markedet, har en ganske bestemt virkning og kun den, nemlig at prisen på det, der kommer ind på markedet, er stigende, og ikke spor andet.

Lenger (VS):

Forslaget om politiprovokatorer går ud på at opstille regler for noget, som hidtil hverken har været tilladt eller forbudt i nogen lov. I forhold til hidtidig praksis er der tale om en forbedring, fordi en række tilfælde af provokation vil blive udelukket, men i forhold til hidtidig lovgivning er der tale om et tilbageskridt, fordi det nu bliver tilladt for politiet ved opsøgende virksomhed så at sige at skaffe sig sine egne kunder og at bevare og udvide sit kundegrundlag.

Forslaget er angiveligt et forsøg på at opstille skrappe krav til provokatøranvendelse. Det er lykkedes dårligt, det ses bl.a. af det mislykkede forsøg på at opstille betingelser. For det første, at provokation kun må ske, når der foreligger særligt bestyrket mistanke, som det hedder. For det andet, at andre efterforskningskridt ikke vil være egnede, og

[Lenger]

for det tredje, at provokationen ikke må føre til en forøgelse af lovovertrædelsens grovhed eller omfang. Alt sammen betingelser, som gør den efterfølgende retlige kontrol illusorisk, for de tre betingelser vil jo aldrig kunne kontrolleres i den virkelige verden. I så fald skulle man objektivt kunne konstatere, hvad der var sket, hvis politiet ikke havde grebet til provokation. Det kan man ikke, end ikke om man så fandt på at erstatte den samlede danske dommerstand med spåkoner og astrologer.

Bedre bliver det ikke, når kravet om ikke at forøge en forbrydelses omfang og grovhed er et helt generelt krav. Der er intet, der forhindrer politiet i at provokere én person til at begå en bestemt forbrydelse, hvor det uden provokation måske havde været en anden person, der ville begå den.

Allerede af den grund er der tale om et efterforskningsskridt, som indebærer en stor risiko for justitsmord, og når dertil kommer, at brugen af provokatører i praksis vil kunne kombineres med den uskik at føre anonyme vidner, er vi i kriminalitetsbekæmpelsens hellige navn et godt skridt nede af det skråplan, hvor det bliver legitimt at rette smed for bager.

Man har hørt om mennesker, der går i gang med at forberede en forbrydelse, men som i sidste øjeblik lader være med at udføre den, og disse mennesker kan ved provokation få en ekstra tilskyndelse, som i sidste øjeblik får dem til alligevel at udføre forbrydelsen, netop fordi kriteriet om ikke at forøge en forbrydelses omfang og grovhed aldrig vil kunne kontrolleres, og fordi fristelsen typisk i narkosager er ekstra stor på grund af de meget store pengebeløb, der står på spil.

Vi opfatter brugen af politiprovokatører som statsmagtens forsøg på at lokke sine borgere i en fælde. Det er et middel, som ikke hører hjemme i et retssamfund, men i autoritære stater, f.eks. under den konservative regering i Polen.

Det er ikke et spørgsmål om i stedet at skærpe betingelserne for brug af provokatører, for selv med de strengest tænkelige regler vil vi være ude af stand til at kontrollere, om reglerne har været overholdt. Derfor er det et valg mellem brug af provokation eller ej; det er et ja eller nej.

Vi vil ikke være med til at indføre en lov-hjemmel for brug af politiprovokation, fordi

det strider mod retssikkerheden. Vi afviser det også vel vidende, at chancen for at fange en narkosælger hermed kan forpasses. Heltre det end dette brud på retsgarantierne. Uanset hvor usympatisk narkohandel er, vil vi ikke være med til at indføre en hjemmel til justitsmord eller rettere til at lokke folk ud i noget, som måske alligevel var begået, men ikke nødvendigvis af dem, der bliver lokket.

Det er en illusion at tro, at provokation kan gøre hverken fra eller til, når vi taler om bagmænd bag narkohandelen. Hvis man skal forestille sig den situation, at en provokatør skal kunne afsløre en narkobagmand, så skal han optræde så længe i miljøet, vinde så stor tillid i miljøet, deltage i så mange handler undervejs, uden at politiet skrider ind, at han undervejs vil have gjort sig skyldig i så evidente lovovertrædelser, at han selv står til en betragtelig fængselsstraf.

I bedste fald vil provokationen altså kunne føre til pågribelse af et antal mellem-mænd, og det oven i købet med en risiko for, at man pågriber nogle forkerte. For slet ikke at tale om den risiko, som provokatørerne løber i tilfælde af afsløring. Det er uhyre belastende og farlige miljøer, som provokatørerne, f.eks. politifolk, skal virke i. Det er miljøer, hvor de løber en alvorlig risiko for f.eks. likvidering, hvis de afsløres. Vi vil ikke være med til at bringe politifolks eller andres liv og sikkerhed i fare i en sag, der oven i købet retssikkerhedsmæssigt er af tvivlsom beskaffenhed, og som det vil være en illusion at tro på i forbindelse med bekæmpelse af narkoforbrydelser.

Der er kun én måde at bekæmpe narkokriminaliteten på, og det er ved at fjerne markedet, ved at forebygge, at folk bliver narkomaner. En stærkere indsats på det plan, der foreslås her, vil kun have to virkninger: for det første, at der alt i alt må indføres mere stof i Danmark, for at forsyningerne til markedet kan opretholdes, og for det andet, at narkopriserne stiger med mere kriminalitet til følge. Kort sagt, så drejer dette forslag sig om at få én dømt, men ikke nødvendigvis om at få den rigtige dømt.

Glønborg (KrF):

Fru Inger Stilling Pedersen, som er kristeligt folkepartis retspolitiske ordfører, kunne

[Glønborg]

ikke være til stede her i dag, og derfor taler jeg på hendes og partiets vegne.

Kristeligt folkeparti finder dette lovforslag i overensstemmelse med de værdifulde grundlæggende retsprincipper, vi har i Danmark. I den sammenhæng må politiets funktion stå klart for os – jeg indrømmer, at dagen her ikke fremmer klarheden. Men lad os holde fast ved, at politiets opgave er at opklare, og opklaring er et fint begreb, som jeg ikke kan forestille mig at nogen i dette høje ting kan have dårlige følelser over for. Hvorfor så nære modvilje over for det redskab, som politiet skal bruge i opklaringsarbejdet? Brugen af politiagenter er jo ganske enkelt et redskab, som vi giver vores politi. Brug af redskaber skal underkastes regler, og det er da også sket i det foreliggende lovforslag. Når brugen i marken er under kontrol af domstolene og der er pligt til at give forsvareren en underretning, har vi på rimelig vis gaderet os imod misbrug.

Endelig vil jeg gerne gøre opmærksom på, at den egentlige brug af redskabet finder sted i retssalen, for hvis redskabet bare har været brugt i marken og intet viser, er der ikke sket noget; så har brugen af redskabet jo ikke skadet nogen, det har kun medvirket til den opklaring, som siger, at der her intet galt var, og det er også en form for opklaring.

Det er et nødvendigt, om end ubehageligt redskab at have. Men jeg vil gerne advare imod, at man gør dette redskab for sløvt med krav om forhåndsgodkendelse. Skal redskabet fungere, skal det være skarpt, og det vil sige, at det skal kunne bruges hurtigt. Hvis det er for sløvt, frister man brugeren til en alt for voldsom brug, og det kan være særdeles farligt.

Hvad angår udformningen af de helt præcise regler, går kristeligt folkeparti gerne ind i et positivt udvalgsarbejde om denne som om de øvrige foreliggende sager.

(Kort bemærkning).

Leif Herman (SF):

Det er hr. Glønborgs bemærkninger om, at dette lovforslag er i overensstemmelse med værdifulde grundlæggende retsprincipper, der får mig herop. Er det i overensstemmelse med værdifulde grundlæggende retsprincipper, at politiet medvirker til, at forbrydelser begås? Sådant er provokationsindsatsen defi-

neret i strafferetsplejeudvalgets betænkning. Er det i overensstemmelse med grundlæggende værdifulde retsprincipper, at politiet kan pålægge forsvareren at tie stille om, hvad han ved om provokatørens medvirken? Er det i overensstemmelse med grundlæggende værdifulde retsprincipper, at agentens forklaring og identitet kan anonymiseres under retssagen?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KrF):

Jeg mener ja, fordi vi trods alt har den uafhængige instans domstolene til at kontrollere, at tingene går rigtigt til.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Og hvad kan denne uafhængige kontrollerende instans, som hr. Glønborg er så optaget af, så gøre? Hvis retten ikke kan godkende foranstaltningen, skal der gives meddelelse til justitsministeriet. Det er det, retten kan gøre i den situation.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KrF):

Hvis brugen er foregået på forkert vis, kan den jo ikke bruges til noget som helst, og derfor er der jo ingen fare ved redskabet, man har jo hverken skudt eller hængt de folk, der har været udsat for en politiprovokatør.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Og det bliver så den sidste. Det er en efterfølgende domstolskontrol, hr. Glønborg, og det indebærer, at provokationen har fundet sted på det tidspunkt, hvor domstolen skal kontrollere, og det er det, der er problemet.

Poulsgaard (FP):

Selv efter 12 år i dette ting undrer man sig somme tider over, at de partier, som slår sig til ridder på, at de er den lille mands værner og beskytter den lille mand mod fæle forbrydere som kapitalister og deslige, nu går forbyrdernes ærinde og ikke vil være med til at beskytte den lille mand mod narkobagmænd

[Poulsgaard]

og andre; det er jo det, der er sagens kerne. Men når politiet udøver sin pligt, er de også de første partier, der råber fascistsvin, og hvad man ellers råber efter politiet, og man skaber simpelt hen en modvilje i politiets egne rækker mod at udføre det arbejde, der bliver pålagt ordensmagten. Men disse partier er måske også ude på at omstyrte den bestående samfundsorden – ja, der bliver nikket dernedefra – men at man nu skal gå så vidt, at man vil til at beskytte forbryderne og lade de små i samfundet i stikken, synes jeg godt nok er grove løjer.

Der er da ingen, der kan lide politiprovokationer, men de er simpelt hen nødvendige. Det, vi får at høre her nu, er, at man kan risikere, at provokatørerne lokker fru Jensen eller hr. Hansen, eller hvem det nu er, til at begå en forbrydelse, som de ikke ville have begået. Hvis det er det eneste forsvar, man kan finde for ikke at bruge politiprovokationer, synes jeg nok, disse partier er kommet langt ud.

Nu forstod jeg ikke helt, hvad den socialdemokratiske ordfører sagde – det var jo lidt pakket ind i juridiske vendinger – men hvis jeg forstod rigtigt, var socialdemokratiet med på dette her, og det synes jeg at der er grund til at sige tak for, for de radikale vil selvfølgelig heller ikke være med her. Hr. Bernhard Baunsgaard vil jo næsten ikke andet end at kværulere heroppe fra talerstolen. Men nu får vi håbe, at der kan skabes et flertal, så politiet får de arbejdsmetoder, som politiet har brug for.

Vi tilsiger lovforslaget vores støtte.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg vil gerne sige tak for behandlingen af mit genfremsatte forslag og selvfølgelig navnlig sige tak til det, så vidt jeg kan se, betydelige flertal her i folketinget, der vil være med til at støtte denne lovgivning, som er nødvendig af de mange grunde, der er blevet fremhævet.

Jeg mener, det er forkert, når hr. Leif Hermann taler om udskridning af retssikkerheden. Det er der jo ikke tale om, når vi fremsætter et lovforslag, hvor vi netop vil have noget, som man har været bekendt med og anvendt tidligere, placeret i lovgivningen med de sikringsakter, der kan være tale om.

Jeg er bekendt med fra de forhandlinger, der fandt sted i sidste samling, at der kan være ønske om nogle ændringer i det lovforslag, jeg har fremsat, og som jo er i overensstemmelse med strafferetsplejeudvalgets forslag.

Jeg har også i min fremsættelsestale gjort opmærksom på, at det er en mulighed, som absolut kan overvejes, hvis folketinget foretrækker, at det er til bestemte typer af strafesager, der skal anvendes agenter, og jeg forstod på hr. Torben Lund, at det var det væsentlige for socialdemokratiet, at vi på dette område får en ændring i forhold til lovforslaget, men at hr. Torben Lund og socialdemokratiet dermed i øvrigt kan støtte tanken om en lovgivning på dette område.

Flere bemærkninger har jeg ikke om forslaget, men jeg lagde mærke til, at hr. Leif Hermann under en kort bemærkning til fru Birgith Mogensen sagde, at virkningen af at gennemføre disse foranstaltninger imod narkotika vil være, at prisen på narkotika stiger. Jeg skal i og for sig ikke diskutere prisdannelsen med hr. Leif Hermann, men jeg er interesseret i at vide, hvad hr. Leif Hermann egentlig mener med denne bemærkning, hvilket formål den tjener. For går man den anden vej og siger: hvis vi tillader fri import af narkotika, hvis man sletter straffebestemmelserne, så må priserne vel falde, men jeg har da ikke hidtil forstået på hr. Leif Hermann, at det var det, han ønskede, men jeg synes, at han bør meddele, hvad formålet med den udtalelse egentlig var. Jeg synes, det vil være uheldigt for hr. Leif Hermann selv, hvis der kan opstå den situation, at man tror, at SF for at få priserne ned er klar til at slette straffebestemmelser og klar til at tillade fri import af narkotika.

Leif Hermann (SF):

Jeg er glad for, at justitsministeren giver mig lejlighed til at uddybe, hvad jeg mente med min bemærkning til fru Birgith Mogensen. Min tanke er naturligvis ikke, at man skal liberalisere, om jeg så må sige, importen af narkotika for at få priserne ned. Det, jeg ønskede at påpege, var, at for så vidt man bruger disse provokationer og de i øvrigt lykkes, så vil der kun ske det, at priserne stiger. Det eneste, jeg ønskede at påpege med denne bemærkning, var, at vi ikke løser narkotika-

[Leif Hermann]

problemet ved den slags indsatser; tværtimod er det eneste, vi opnår, højere priser og svækkelse af retssikkerheden.

Det fører mig over i en anden bemærkning. Jeg synes nok, justitsministeren har et lovlig formelt forhold til begrebet retssikkerhed. Justitsministeren sagde, at det er forkert at tale om udskridning i retssikkerheden, for vi er jo i gang med at placere disse provokationsregler i retsplejeloven, altså i lovgivningen.

Jeg mener nu nok, at retssikkerhedsbegrebet har et andet indhold end bare det, at det skal stå i lovgivningen; fordi noget står i lovgivningen, bliver det ikke nødvendigvis rigtigt. Der må være visse grundlæggende principper, som vi også skal undgå at få svækket, selv om det sker ved lovgivning, og nogle af de grundlæggende principper har jeg omtalt i min ordførertale. Det er principper, som jeg mener klart vil blive svækket, og jeg vil gerne understrege, at jeg ikke er ene om at mene det.

Torben Lund (S):

Jeg skal først sige til hr. Leif Hermann, at man da vel ikke kan bortforklare, at denne lovgivning med de stramninger, vi har bebudet fra socialdemokratisk side, vil være udtryk for en større retssikkerhed end den gældende retstilstand.

Jeg vil gerne spørge, om hr. Leif Hermann vil bestride, at denne lovgivning med de betingelser, vi indfører i den, vil betyde en større retssikkerhed på dette område, end vi har i dag.

Det er også, som om hr. Leif Hermann i en del af sin argumentation taler om anonyme vidner. Ja men mig bekendt står der ikke noget om anonyme vidner i dette lovforslag. Der er tale om, at retten kan afgøre, om en politiagent skal afhøres i retten eller ej, men der står da ikke noget om anonyme vidner. Anonymisering af vidneforklaringer i dette lovforslag er da en helt anden problemstilling, som slet ikke er til behandling i forbindelse med politiagenterne, i hvert fald ikke som lovforslaget foreligger. I øvrigt vil jeg blot til justitsministeren sige, at jeg ikke håber, jeg er blevet misforstået sådan, at man tror, at den eneste betingelse, vi har stillet fra socialdemokratiet, var at få en stramning af kriminalitetskravet. Jeg pegede også på for-

skellige andre bestemmelser, noget med forudgående domstolskontrol, noget med, at vi ikke ønsker anvendelse af privatpersoner som politiagenter. Det er absolut indvendinger, vi tager alvorligt.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

Hr. Torben Lund har naturligvis ret i, at for så vidt de socialdemokratiske indvendinger indføres i lovgivningen, kan man godt tale om, at retssikkerheden på dette område, som er 3 skridt tilbage, bliver 1 skridt bedre, så der kun bliver tale om 2 skridt tilbage. I den forstand vil jeg give hr. Torben Lund ret, men det er en temmelig relativ betragtning.

Videre siger hr. Torben Lund, at dette her jo ikke handler om anonymisering af vidner. Nej, men vi er nødt til at se det i det lys, som en højesteretsdom om muligheden for at anonymisere vidner også kaster ind i dette her miljø. At det ikke er en problematik, der har været fremmed for strafferetsplejeudvalget, fremgår jo af betænkningen, hvor udvalget bl.a. har diskuteret spørgsmålet i forbindelse med politiets klager over, hvad der eventuelt kunne ske agenterne, hvis de blev afhørt i retten.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Nu er det selvfølgelig svært for os andre at afgøre, i hvilket lys hr. Leif Hermann ser lovgivningen, men jeg tog egentlig bemærkningerne som en erkendelse af, at der i dette lovforslag ikke står noget som helst om førelse af anonyme vidner i retten. Så lad os dog vente med at tage den diskussion, indtil vi ser et forslag om anonyme vidner i retterne. Jeg tror, vi er lige så betænkelige ved anonyme vidner, som man er i SF, og som man har givet udtryk for fra VS' side, men det står der rent faktisk ikke noget om her. I øvrigt er jeg meget uenig i, at det, at vi lovgiver om anvendelse af politiagenter, skulle være 3 skridt tilbage i forhold til en retstilstand, hvor vi overhovedet ingen lovgivning har! Det er en mærkelig måde at fortolke det på.

(Kort bemærkning).

Leif Hermann (SF):

[Leif Hermann]

Det er en underlig noget uhistorisk betragtning, hr. Torben Lund anlægger. For en række år siden var det sådan, at anvendelse af politiagenter – og det sagde den tidligere justitsminister Nathalie Lind – var forbudt, og det er i det lys, jeg ser det. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at socialistisk folkeparti faktisk er indstillet på et forbud mod brugen af politiagenter.

I øvrigt kan jeg godt sige, at vores forslag fra sidste samling om forbud mod anonyme vidner bliver genfremsat, så diskussionen skal nok komme.

Nu er det jo ikke kun mig, der har koblet spørgsmålet om anonymisering af vidner sammen med brugen af politiagenter, det er også sket i den artikel i Juristen, som jeg refererede til før, af de tre retsformænd i vestre landsret.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil ikke i øvrigt gå ind i den debat, der øjensynlig er mellem hr. Torben Lund og hr. Leif Hermann om, hvad dette lovforslag indeholder, men på baggrund af, at hr. Leif Hermann nævnte de tre dommere fra vestre landsret, der havde fundet det tilpas nu at blande sig i den drøftelse, som de i deres artikel siger de i realiteten helst ville være fri for at blande sig i, vil jeg gøre opmærksom på, at de taler om flere ting. Vi har i dag kun talt om agenter – det er det, vi drøfter her i salen i dag – og jeg kan for mit vedkommende sige, at det væsentlige for mit parti og for mig er, at retssikkerheden bliver størst mulig for alle, og det nævnte jeg i mit første indlæg. Det er meget væsentligt både for alle de borgere, som lovovertrædelser går ud over, og for dem, der begår lovovertrædelserne. Her vil vi have lovfæstet noget – det tror jeg da vi når frem til – som giver mulighed for, at retssikkerheden på et område bliver større. Hvordan i alverden skal det kunne betragtes som et tilbageskridt? Tværtimod må det da være noget, der faktisk går frem, i det hele taget at lovfæste så meget som muligt.

Hr. Lenger sagde, at dette her drejede sig om at få én dømt, men ikke nødvendigvis at få den rigtige dømt. Jo, det er netop det sidste, det drejer sig om, altså at få den rigtige dømt. Derfor skal vi have flest mulige forbydelser efterforsket og opklaret, således at man når frem til dem, der har begået dem,

og ikke risikerer, at man undertiden ikke er kommet dybt nok ned i tingene, ikke har fået klaret det hele af på en sådan måde, at man trykt kan sige, at de domstole, som vi har sat til at dømme, og som vi har tillid til, nu også kan træffe rigtige afgørelser på det grundlag, der forelægges dem. Jeg synes, vi har et retssamfund, som man kan være bekendt, og som man ikke på nogen måde skal sige fra over for, navnlig ikke, hvis man vil være dommer i dette retssamfund.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg vil også gerne sige et par ord om dette med retstilstanden. Brugen af politiprovokatorer er noget, der er kommet ind i de senere år – det må vel være under socialdemokratiske justitsministre – men jeg synes, det er klart – og det kan jeg ikke forstå at nogen kan bestride – at retssikkerheden bliver større, når der kommer regler for dem, når der nu sættes grænser for, i hvilke tilfælde man må bruge dem.

Men vi burde nok stille os det spørgsmål, om vi, når vi giver tilladelse til at anvende politiprovokatorer, dermed når til en retstilstand, som vi kan være bekendt, og det spørgsmål føler jeg at man ikke i tilstrækkelig grad drøfter her i dag. Selv om der sættes endnu strengere grænser end dem, som har været antaget, kan jeg som før sagt ikke se, at der bortset fra statens sikkerhed er rimelighed i at anvende politiprovokatorer.

Jeg vil gerne sige i anledning af det, hr. Poulsgaard sagde før, at det betænkelige ved politiprovokatorerne netop er, at man prøver på at lede folk i fristelse. Det forekommer mig klart, at det ikke kan være nogen ideel retssikkerhed, når vi ligefrem får statsansatte fristere, og jeg synes, at de, der taler så meget om ikke at lede i fristelse i andre situationer, skulle tage det med ind i deres overvejelser nu.

Hr. Poulsgaard brugte det udtryk, at der var nogen her – og han møntede det vist specielt på mig – der optrådte som forsvarer for forbrydere. I den anledning føler jeg, det er nødvendigt at sige, at selv om et menneske overtræder lovene, bliver dette menneske ikke derved til et ikke-menneske. Derfor har det fortsat menneskerettigheder, og derfor skal man forsvare disse, specielt i den situation, hvor dette menneske, som stadig væk er

[Bernhard Baunsgaard]

et menneske, selv om det har overtrådt love-
ne, er fængslet og under anklage.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne først sige til hr. Hagen Hagensen, at jeg mener, hvad jeg sagde, nemlig at dette lovforslag vil have som konsekvens, at det vil blive lettere at få én dømt, men ikke nødvendigvis den rigtige, og det kan der sikkert tænkes mange eksempler på. Jeg tænker bl.a. på det eksempel, at en politiprovokatør retter henvendelse til en person, der kunne tænkes at fungere som mellemmand. Denne person vil alt andet lige forsøge at afsætte et ekstra parti stof, fordi han nu har en kunde, som han måske ikke havde i forvejen. Ingen kunne være sikker på, at netop denne mellemmand i forvejen ville forsøge at få fat på det parti stof, som man ved er i landet. Ingen kunne være sikker på, at det netop ville blive ham, der forsøgte at sælge det; det kunne lige så godt være en anden mellemmand. Dermed er man ude at lokke, man er ude at friste, og man er ude at påvirke, hvem der kommer til at begå en bestemt forbrydelse, og den, man får til det, er ikke nødvendigvis den samme, som ellers ville have gjort det. Men alt i alt er den forbrydelse, der bliver begået, jo den samme i grovhed og i omfang. Det er bare en anden person, der udfører den. Jeg synes ikke, man kan skalte og valte med folk på den måde.

Jeg synes, justitsministeren havde en besynderlig begrundelse for, at dette ikke var et skred i retssikkerheden. Begrundelsen var, at det står i et lovforslag. Ja men det må vel komme an på, hvad det er, der faktisk står i et lovforslag. Det er jo ikke hvad som helst, der er i overensstemmelse med almindelige retssikkerhedsprincipper, blot fordi det står i et lovforslag. Må jeg minde justitsministeren om f.eks. diskussionen om en generel omgælsesklausul i skattelovgivingen, som er noget, de konservative har ment bestemt var et skred i retssikkerheden. Det bliver vel ikke et mindre skred i retssikkerheden, bare fordi det står i et lovforslag. Jeg synes, begrundelsen var tynd og søgt og svag og besynderlig.

Jeg bemærkede også, at ministeren var positiv over for socialdemokraternes ønske om at angive bestemte typer af forbrydelser, hvor man kunne anvende provokatører. Det synes jeg ikke er nogen god idé. Det betyder,

at man gør de forbrydelser, som man angiver, til noget særligt, og netop fra forbrydelser, som man har gjort til noget særligt, vil der ikke være lang vej igen til også at iværksætte andre uheldige efterforskningskridt eller andre foranstaltninger som f.eks. at slække beviskravene eller gøre brug af anonyme vidner for den sags skyld.

Jeg skal ikke svare på, hvad det var, hr. Leif Hermann mente med sin snak om prisdannelse, men jeg deler hr. Leif Hermanns opfattelse, og det, jeg mener, når jeg taler om den slags, er, at politiets bekæmpelse af narkotikaforbrydelser aldrig nogen sinde må stå alene. Hvis den gør det, har den kun den konsekvens, at priserne stiger, og det er ikke entydigt noget godt. Det betyder, at der også skal iværksættes andre foranstaltninger på det sociale og det sundhedsmæssige område, og de foranstaltninger er langt mere væsentlige. Og så betyder det selvfølgelig, at der må være en grænse for, hvilke efterforskningskridt og hvilke metoder man tager i anvendelse i den hellige kriminalitetsbekæmpelses navn, hvoriblandt dette forslag ikke er et af dem, vi medregner.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg synes ikke, hr. Lenger har hørt så forfærdelig godt efter med hensyn til det med kriminalitetskravet. Jeg har ikke som den eneste mulighed foreslået, at man kunne pege på bestemte typer af forbrydelser. Jeg har nævnt, at det var den ene teoretiske mulighed, hvis man skulle afgrænse med et kriminalitetskrav. Den anden mulighed er at lave en strafferammebestemmelse som den, vi kender i aflytningssagerne, og jeg skal ikke lægge skjul på, at jeg vil foretrække den sidste.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Det hørte jeg godt, men det var jo den af mulighederne, som justitsministeren tilsyneladende var mest positiv over for. Det var derfor, jeg fandt det passende at advare imod den.

Glønborg (KrF):

[Glønborg]

Jeg vil blot minde hr. Bernhard Baunsgaard om, at ordet »friste« egentlig betyder prøve, og politiprovokatorer vil jo kun blive brugt, hvor man ved at nogen begår en forbrydelse. Det, det drejer sig om, er at finde ud af, hvem det er, der begår den, og det må vi have prøvet. Fristelser udsættes vi alle for. Det, der er tale om her, er fristelser til at tjene penge på en umenneskelig vis, og det er i vores alles interesse, at man får fundet ud af, hvem det er, og så må det være rimeligt, at vi også bruger dette redskab.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg kan ikke se, der er nogen grund til, at vi drøfter det, vi begge to ved; »friste« og »prøve« er jo det samme i denne situation. Hvor har vi garantien for, at det kun bliver brugt mod nogen, der har gjort noget og vil gøre noget i den situation? Den har vi ikke. I et eller andet antal tilfælde vil der ske fejltagelser – dér bliver forbrydelsen begået, fordi man udsættes for en ekstra fristelse – og det er jo den situation, der ødelægger retstilstanden.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 9:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven, konkursloven og lov om forbrugerklagenævnet. (Aflastning af højesteret m.v., behandling af sager om vekslers og checks m.v.).

(Fremsat 2/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Torben Lund (S):

Mon ikke behandlingen af dette lovforslag kan blive lidt mere fredsommelig? Men ellers er der jo lidt af hvert i det – man har virkelig fået samlet, jeg havde nær sagt alt godt fra havet i ét forslag, men jeg skal prøve at gøre nogle få bemærkninger om de enkelte elementer.

Vedrørende spørgsmålet om aflastningen af højesteret kan jeg sige, at vi selvfølgelig deler justitsministeriets ønske om at få berømmelsestiden i højesteret nedbragt. Det er jo et forslag, som er identisk med det forslag, man fremsatte i foråret, og derfor kan jeg indskrænke bemærkningerne meget.

Forslaget om overflytning af funktionærsager til byretterne fra sø- og handelsretten vil vi selvfølgelig gerne overveje, men vi har jo både fra arbejdsgiverorganisationer og lønmodtagerorganisationer fået meget advarende breve om det i foråret, og derfor tror jeg, der er grund til, at vi får det gennemarbejdet betydelig mere, inden vi tager endelig stilling.

Jeg er i øvrigt en lille smule forbavset over forslaget og er lidt i tvivl om, hvorvidt det overhovedet vil medføre en begrænsning af sagerne til højesteret, for i 1983 ville det have drejet sig om 15 sager. Men samtidig med at man flytter sagerne fra sø- og handelsretten over i byretten, vil man lave en henvisningsbestemmelse, som omfatter hele landet, og det vil sige, at også byretssager i Jylland nu skal kunne henvises til sø- og handelsretten og dermed ankes til højesteret, hvis parten ikke er tilfreds. Mon ikke det nemt kan blive 15 afgørelser i løbet af et år, hvor man kunne komme i den situation? Det må vi vist have kigget lidt mere på.

Sø- og handelsrettens skifteretsafgørelser skal nu ankes til landsretten, og det skal gælde alle skifteretsafdelingens afgørelser. Det er jo sådan set i strid med retsplejerådets anbefaling, der alene omfattede de afgørelser, hvor sagkyndige meddommere ikke medvirkede i sø- og handelsretten. Jeg synes nok, at vi stadig væk savner en argumentation for, at man skulle gå videre end retsplejerådets anbefaling, og vi må have den argumentation om ikke før så under retsudvalgets behandling, før vi vil kunne tiltræde et sådant forslag.